

Johann Ernst Schaper

**Programma Quo Rector Academiae Rostochiensis Johannes Ernestus Schaper
Med. D. & Prof. Ducal. P. ... In Ipsa Pentecoste De Vera Dei Agnitione ut
gratulentur sibi omnes, qui ad eandem pervenerunt, vitamque etiam agant illa
dignam, ea qua fas est humanitate monet & sollicitat : [P. P. Sub Sigillo
Rectoratus Academiae Rostochiensis A. Christi 1699. d. 28. Maii.]**

Rostochi[i]: Weplingius, [1699]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn735977496>

Druck Freier Zugang

76
PROGRAMMA
QVO
RECTOR
ACADEMIÆ ROSTOCHIENSIS
JOHANNES ERNESTUS
SCHAPER

Med.D.&Prof.Ducal.P. suæqve Faculta
tis DEGANUS
IN IPSA

PENTECOSTE

DE
VERA DEI AGNITIONE
ut gratulentur sibi omnes, qui ad eandem
pervenerunt, vitamque etiam agant
illa dignam,
*ea quâ fas est humanitate monet &
solicitat,*

ROSTOCHII,
Typis JOH. WEPPLINGII, Univ. Typogr.

1699

R.U.-Progr 1699

Affulfit iterum lux illa tantæ bonitatis, tam mirabilis gratiæ, quæ, ut memoria rei ad omnes posteros transmittatur, non sine admiratione hominum, visibili quâdam specie ignis acceperunt SPIRITUM SANCTUM Apostoli. Reparata jam erat gratia omnis in salutem hominum ipsius Filii DEI sanguine, postquam ad dextram DEI ut sederet, ipse coelum ascenderat. Communicabatur ergo ille SPIRITUS hominibus, qui *Patri* pariter & *Filio* ab æterno est communis, ut reducerentur sic ad communionem unius DEI, qui Trinus est in personis. Equidem ab initio mundi etiam post lapsum, datus est SPIRITUS SANCTUS piis animabus & fidelibus, ea tamen gloria, quæ Apostolos circumfulsit, tamque visibilis donandi modus & mirabilis omnino, nulli antea hominum contigisse unquam legitur. Salvator scilicet, qui lux mundi est, hisce demum temporibus partes suas omnes redemptionis nostræ expleverat, sedens jam ad dexteram magnificentiæ in altissimis. Viderant ipsum Patres jam statim post factam iterum mundo gratiam, sed in prædictionibus adhuc, sed in figuris, sed in variis sacrificiis. Apostoli verò quemadmodum ipsum gloriæ Dominum suis ipsi oculis conspiciant, propius sic accedentes ad lucem illam salutis tam desiderabilem, ita illis etiam idem accidit, quod in sole stantibus meridiano: quippe qui illustrius virtutem circa se se radiorum sentiunt. Major ergo gloria majusque lumen Apostolis collatum est & circumfusum, quam Prophetis sive ante sive in N. T. viventibus. Neque illud tanquam abditum lumen in solo pectore continebatur, sed latius hoc diffusum ita linguas occupabat, ut velut ignis in modum divisione factâ, eloquia DEI quàm liberrimè enuntiarentur, inque auditorum animos divinâ prorsus virtute influerent. Sic de luce in lucem transeuntes Apostoli ita faciem fidei prætulerunt aliis, ut ipsorum quoque animis lumen accenderetur magis coruscum, quam pristinis temporibus. Inde dum major lucis copia hominibus N. T. est facta, Apostolorum scriptis eorumque institutione, prædicandi etiam DEUM aliosque informandi major data est facultas mortalibus, eaque liberior, quam quidem in V. T. Soli tunc Levitico generi, quod ad publica quidem sacra spectat, illa gloria competebat, quæ tamen latius jam patet, non ita uni familiæ ex voluntate DEI propria pariter & adstricta: Sed ex omni genere virorum, qui ad docendum apti sunt, juxta & ritè vocati, illò jam munere laudabiliter fungi possunt; Imò qui Medicinam profitentur

tentur, dum sunt è Christianorum grège docti, rerumq; sacrarum
periti, id etiam sibi sumere possunt, ut, quantum fas est, sua ad glori-
am DEI dona conferant in informatione hominum ad salutem.
Quare eò confidentius etiam ego ceu Medicus id jam operæ dabo,
ut hoc scribendi genere, si non omnes, aliquos tamen ad gloriam
DEI mecum suscitent, inque luce illâ, cujus semel participes facti
sunt, aliquâ ex parte confirmem. Et at non omnia in Penteco-
ste illâ tam miraculosè ideò facta sunt, ut homines tantâ Aposto-
lorum luce aut circumfusi aut stupefacti, eò facilius se paterentur
ad agnitionem DEI adduci? Hoc utique DEI consilium tantæ rei sub-
esse, quàm persuasissimi esse debemus. In eò enim ponitur unicè
omnis vita nostra, salus omnisq; perfectio, ut verè DEUM
agnoscamus, sicut se ipse in verbo manifestavit. Eò etiam DEUS
omnem ipse operam confert, eò respicit in omnibus, ut, dum
gratiam nobis ab æterno iterum decrevit in sanguine Filii sui, re-
furgamus etiam ad talem DEI notitiam, quæ juxta scripturam vera
& salutaris est, quæq; ipsi per fidem conjungimur ad omnem gratiæ lar-
gitionem. Fulgebant ergo nunc Apostoli ipsâ luce SPIRITUS SAN-
CTI gloriosissima, virtuteq; ejus erant animati ad omnem *et appropinquari*
i. e. fiduciam loquendi de gloriâ DEI. Neque enim mente ab alie-
nati erant, sicut gentilium vates accepimus in suis oraculis, neque
in excessu quòdam mentis sive ecstasi constituti, velut ipsi ignorantes,
in corpore an extra illud versarentur, aut visionem aliquam passi.
sed mente præsentissimâ sibi verba coram populò fidei faciebant,
ceu Evangelii præcones illustres jam & ab ipsò DEO in terram emissi.
Ita verò quomodo ignorare poterant SPIRITUS SANCTI sive vim
per se subsistendi sive Divinam gloriam? Anne cujus templum erant,
ut in ipsis operaretur & distribueret dona sua sicut vellet 1. Cor. XII.
v. 11, annon qui peculiari prorsus modò, eòq; distinctò ab aliis per-
sonis apparuit Luc. III. v. 22, quiq; alius consolator audit Joh. 14. v.
16, isque cum mutarò genere talis Joh. 16. v. 13, annon inquam alium
de eò sensum, quàm quem persona habet, sibi concipere aut persuade-
re poterant? Tanta simplicitate eaque verborum gravitate hæc de
SPIRITUSANCTO dicuntur, ut cæcus esset, qui non ipsum inde
personam esse agnosceret. Et qui talis est, ut secundum excellen-
tiam appelleretur ipse Dominus, non dependens ab a' id 2. Cor. 3. v. 17.
ipse DEUS, in quem gravissimè mendaciò peccatur Act. 5. v. 3. sq. quiq; profunda

profunda DEI quævis, quæ infinitæ sunt magnitudinis, perspecta
prorsus habet. 1. Cor. 2. v. 10. annon eundem Apostoli creaturis annu-
merare poterunt? Tantum abest, ut qui vel parum intelligendi
virtute valet, divinam SPIRITUS SANCTI Majestatem in dubi-
um vocare possit, ut eadem potius modis omnibus apud animum
confirmetur, dum quæ adducta sunt, de SPIRITU SANCTO quàm ma-
nifestissimè dicuntur. Imò dum ipsum SPIRITUM SANCTUM vo-
cant Apostoli nomine & Patri & Filio cõmuni, quid aliud significa-
tũ eunt, quàm eandẽ & æquale ipsius omninò naturã & virtutem, ut
pote in quò tanquã terminò cõmunicatio essentia Divinæ subsistit, ne
in plures emanet, ac quiescentibus jã in ipsò tanquã suò SPIRITU
& Patre & Filio unicè. Et jucundum est cogitare, illum SPIRITUM
nobis dari, qui in DEO ipsò est, à quò procedit, sicut spiritus hominis
in homine. 1. Cor. 2. v. 11., ut nimirum in Divinis testem habeamus cer-
tissimum, omni *παντοφωρα* gratia Divinæ incumbentes. SPIRITUM
ergò habuerunt Apostoli, qui *Christi* est Rom. 8. v. 9., dum CHRISTI erant,
inque ejus gloriam & voce & scriptis omnia dirigebant, non audentes
aliquid proferre, nisi quod CHRISTUS per ipsos operatus esset
Rom. 15. v. 18. viventes sic in fide, quæ est in JESUM CHRISTUM Gal.
2. v. 20. Quæ omnia ita clarè in Apostolis etiam arguunt talem
CHRISTI agnitionem fuisse, quã ipsum ceu fontem atque Autorem
vitæ salutisq; nostræ amplexi sunt & secuti. Non ipsũ ceu nudum ho-
minem adorarunt, sed talem, qui gloria Divina refulgeret Joh. 17.
v. 5 Non venerant ipsum sunt ceu proximum à DEO, sed talem, qui si-
mul esset verus DEUS in altissimis Rom. 9. v. 5. DEI que æternus Filius
Non vitam in ipsò agnoverunt, qualis creaturæ est, sed æternam,
ut ipse etiam esset vita æterna 1. Joh. 5. v. 20. Et dum Filius in Patre
est, & Pater in Filio, ut qui Filium videt, ipsum etiam Patrem videat
Joh. 14. v. 9, palam est, ipsos etiam in Patris gratia vixisse tanquã
verè gnaros, quæ esset gloria DEI Patris & voluntas circa salutem no-
stram. Adeò ex verã DEI agnitione juxta promissionem CHRISTI
ea in Apostolos gloria defluxit, ut in publicam sint lucem non sine
miraculò quodam protracti! Adeò quoque omnia eò concur-
runt, ut per Apostolos, Evangelii luce per universam terram di-
persã, ex ignorantia tenebris ad DEUM sic redirent homines! Ita
demum hoc festum gloriosum est, inque luce versari debet, ut ad
DEI imaginem magis magisque reviviscamus in sanctitate veritatis,
agnoscentes SPIRITUM SANCTUM non sine Patre & Filio, neq;
Patrem

Patrem & Filium sine SPIRITU SANCTO. Hæc fides nostra est fundamentum illud immotum & necessarium, cui salutis nostræ universa structura quàm tutissimè inniti debet. Extra illud qui DEUM quærent & salutem suam, in quavis præcipitia abripiuntur, sine DEO, sine testamentis promissionum in mundo oberrantes, ne spe quidem vitæ amplius ipsis relicta. Itaque in cõ ut fides nostra radices agat, tota semper mente in hæc curam incumbere oportet. Nihil enim magis adversariorum telis velut expositum est, nihil frequentius læcessitur, nihil hostibus tam invitum tamque noxium! Illibatã namque hæc fide nostrã, ut verè in eam recumbamus, nullus rei adversæ impetus tam violentus tamque formidabilis esse potest, quem non sustinere liceat, pugnante pro nobis ipso DEO. Et cum mysterium hoc S. S. Trinitatis rationi prorsus absconditum sit, ne vestigiis quidem ullis post lapsum nobis remanentibus, quibus sensum ejus quodammodo assequi daretur, revelari nobis utique illud ab ipso DEO debuit, ut sicut solem solius solis beneficio intuemur, DEUM etiam nostrum contemplemur ex lumine verbi sui. Atque tam clarè, tam luculenter & perspicue mysterium hoc in Ecclesia ex verbo DEI semper fuit propositum, ut qui negaverit aut ignoraverit, prorsus alienus fuisse ab omni fide, & Ecclesiæ societate indignus quàm rectissimè censetur. Neque enim mysterium adeo amplius est, quod non possit jam cognosci, dum scriptura patefecit, aut rationi omni adversum, ut eam planè subvertat, sed sapientia est fidelium summa & perfectissima & absolutè necessaria. Differunt utique personæ Sacrosanctæ inter se, ut revera alia atque alia sit, non tamen DEUM inde statim alium atque alium admittere necesse est. Anne gutta est liquor in globulum compactus? Anne verò tres guttas etiam tres liquores sive aquas statim appellare fas est, ut alius atque alius inde liquor enascatur? Et annon illas potius tres globulos liquoris sive aquæ esse dicimus? Aut ut propius καὶ ἀνθρώπων ad rem accedam, anne corpus solare & radius solis, quæ distincta tanè sunt, duo soles etiam dicuntur, licet ambo solis appellatione gaudeant? Imò ramum crassorem, eumque proximè à terrâ exurgentem, dum omnem arboris naturam in se complectitur, verè etiam arborem præter stemma vocamus: annon verò hæc duo arbores etiam duas nominare aut natura fert, aut consuetudo, quæ est dicendi magistra? Si jam in humanis sive terrenis licet diversa sint, quæ definiuntur, non tamen semper ipsa res, quæ illis æqualiter communis est, multiplicatur, neque ejusdem appellatio, quid quæso causæ est, cur in Divinis Personis mul-

multiplicationē essentiaē effingamus, reclamante ipsa scriptura? Aut cur tantam hīc intelligendi difficultatem obijcimus, cum tam plane & significanter rem omnem scriptura proponat, & exempla etiam inveniuntur in natura, ubi in unā eādemque re plura tamen, quæ distincta sunt, subsistunt. Non à ratione hīc auxilium peto, rationi tamen corruptæ, quæ semper contra fidem tumultuari studet, sua quæ habet, infringere aut subducere conor, ne in tanto rationis abusu sibi ipsis tam securè placeant adversarii, aut peccatū, quod nobis inest, ad omnes fraudes incredulitatis magis ingeniosum pariter & molestum esse judicetur. Neque est, ut ex Personis Divinis aliquam compositionem in DEO metuas, cum sint ita unum simplicissimum, ut sint etiam in sese invicē Joh. XIV. v. 10. 1 Cor. 2. v. 11., non altera ad alterā tantum, & quælibet sit ipsa tota essentia Divina. Et quid? Annon quantitas & figura dum in eodem corpore distinguuntur, etiam per se compositionem partium reverà gignunt? Annon potius altera ex altera resultat, cum tamen quæ rem componunt partes, ad se mutuò accedant? Et dum quantitas & figura intelliguntur re ipsa simul esse, licet quantitas prior concipiatur, quomodo altera alteram potest perficere ut actus potentiam? Quanto minus tale, quod sive compositionem sive varietatem aliquam perfectionis inferre potest, de natura Personisquē Divinis cogitare licebit? Et sit in rebus creatis una modo substantia in uno, per quod subsistit, & à quo appellationem sui accepit, ut communi rerum ordine non animadvertatur aliis etiam communis esse! Non tamen præjudicium in de aliquod fieri debet, quod sequamur in fide nostra de natura Divina, quæ nihil sui extra sese habet simile, captum etiam humanum infinitis prorsus modis excedens. Et quid dicamus de monstris gemellorum coalescentium, qui communi corpore aluntur? Annon ibi quoque una substantia uni rei subsistenti ita est propria, ut alterum subsistens prorsus excludatur? Annon corpus adest, quod commune ipsis experimur esse? Ita nos confundit experientia cum canonibus nostris, ut non habeamus, unde elabamur, & tamen cum ratiunculis istis cælum ipsum aggredi & confundere, resque Divinas velut examine quodam metiri non erubescimus. Reddat modus subsistendi peculiaris, qui in DEO Patre est, essentiam Divinam ipsi propriam, & non communem, communicat tamen eandem Pater Filio sub alio caractere Personali, dum Filius generatur, sicut sol indesinenter gignit radium suum ejusdem naturæ & ejusdem unius essentiaē. Itaque ne sit persona communis alteri, atque alia fiat, facit proprius subsistendi modus, ita quidem, ut nec
essen.

essentia Patris, quæ Patere est, ad Filium transeat, transit tamen tota, quæ Deus est. Ita verò suâ cadit causâ ratio, ne amplius tantum interstrepere mysterium S. S. Trinitatis opus habeat, illudque prorsus sibi adversari pronunciet, velut rationis inde usus quodammodo inutilis reddatur. Atque ego ceu Philosophiæ amator rerumque naturalium, cum medicus sim, principia pervestigans, eò libentius jam ratiunculas istas, quibus in contrarium nituntur adversarii, persequi volui, quò magis infensas nobis illas esse deprehendi, subinde etiam ipsâ naturâ nostrâ, quæ corruptionem in se patitur, eò cum scrupulis suis propendente. Quibus jam cum nihil ponderis inesse oppidò cernatur, infirmitate ubique elucescente, non est, ut ejusmodi minutias vel quicquam moretur pius animus, sed impium potius judicet, causæque prorsus desperatæ, contra Scripturam illas nugæ agere. Gratulemur ergò nobis de tantâ luce, quâ nos de ignorantia tenebris triumphare voluit Spiritus Sanctus per scripturam. Agnoscamus eâ quæ fas est pietate immensum id beneficii genus, quò non extra DEUM, sed ante oculos DEI versamur, verâ ipsius agnitione collustrati. Gaudeamus ex omni pectore, quod eum Patrem nostrum in JESU CHRISTO per Spiritum Sanctum compellamus, qui est ipse rerum omnium Dominus, in quo vivimus, movemur & sumus Act. XVII. 28. Hujus rei magnitudinem, quâ nostra augetur felicitas, quis satis animo aut complecti potest, aut enunciare? DEUM qui sincerè novit, ut veritatem etiam cum fide jungat, in familiaritate DEI vivit, nihil sibi metuens ab incurfione mali, tanquam DEI munimentum & habitaculum. Quàm jucundè non DEUS ipse copulat nominis sui agnitionem, quæ fidem sibi habet comitem, cum promissionis gratiæ suæ: *Proiegam eum, in quiens Ps. 91. 14, quia novit nomen meum, invocat me, & exaudiam eum.* Annon destitutus unquam potest sic esse verè fidelis, aut frustra Deum intelligere? Imò verò effusus est amor DEI super nos, ut sensum etiam ejus habeamus certissimum per Spiritum S. qui datus est nobis Rom V. 5. Hoc pignore, hoc ceu sigillo confirmata & circummunita est fides nostra, ut in omnes partes quàm latissimè pateat certitudo salutis nostræ. Neque enim pignus est Spiritus Sanctus aut sigillum otiosum & insensibile in nobis, sed vivum est & efficax ad omnes semper fidei motus excitandos & inflammandos, ut ad sensum nostrum valeat, sicut pignus & sigillum, cui sunt, etiam ipsi in sensus incurrare debent, ut certus rei acceptæ ita reddatur. O quantæ voluptatis est, has animo lubire cogitationes! ille datur nobis pignori, qui procedit ipse ut æternus Amor à Patre & Filio. Quomodo nos odio

odio possumus esse DEO? quare nos derelictos putemus, dum intantis deliciis DEI per fidem ipsi sumus? ille nobis sigillum est, qui ipse velut in se obsignat & finit gloriam divinam, ne alius post ipsum possit sibi habere illam amplius communem. Quantum hoc solatur animam! Ecce! circumdat nos velut muro quodam Spiritus Sanctus, & te ipsum objicit contra hostium invasiones, ne relabamur sive ad carnis nostræ sive ad mundi societatem, sed ipsius proprii maneamus, tanquam obsignati ad solius DEI gloriam & possessionem. Inde malis in anima fidei cogitationibus non ita facilis conceditur aditus, ut ipsis pareatur, sed lucta fit cum illis perpetua, ut supprimantur: imò quicquid ingreditur etiam sub bonitatis imagine, non prius admittitur, quam examinatum fuerit ex scriptura, an conveniat. Hanc faciem præse fert homo, hoc experitur in sese, qui Spiritu Sancto tanquam sigillo insignitus est. Et quanquam non semper fides inde in sensus nostros redundet, conturbante animū tentatione gravissima cum magnā anxietate, ad est tamen Spiritus DEI cum gemitibus suis ineffabilibus, quibus intercedit pro nobis Neque pignus semper est in oculis aut manibus, sed sæpius in abdito loco: Neque sigillum ex omni rei facie apparet, sed tantum in certā quadam. Hæc jam *Cives optimi* ad animum mittamus, non ita otiose aut sine meditatione rerum sacrarum præseas salutis tempus consumturi. Præire ipse volui, facemque velut præferre, ut quæ esset sana religio Medici partim constaret, partim ut seqvamini vos, si quod est exemplum pietatis, similem in rebus sacris aut operam aut cogitationem locaturi. Atque præcipue incumbit nobis jam omnibus, ut tantā gratiā, quā nobis se DEUS aperuit, dignos etiam nos geramus per omnem vitam, illosque fugiamus quā maximè, qui emota velut mente DEUM aut aliter sibi fingunt, aut ex animo prorsus dimovent, modo ut licentia sit, libidines suas eò magis explendi, inque diem sic securius vivendi. Nos qui aliter edocti sumus, sensumque DEI cum ex natura tum Scriptura deprehendimus tam facilem tamque infallibilem, ad aliam mentem redeamus, collectisque in ulum nostrum sapientiæ dictis, & timorem & gloriam DEI ita præfigamus nobis, ut cujus filii simus & progenies, ex ipsa rerum nostrarum facie non difficulter intelligatur. DEUS verò Pater gloria dei nobis Spiritum sapientiæ & aperitionis, ad ipsius agnitionem, oculosque mentis illuminatos, ut intelligamus, quam sit spes vocationis divina, & que divitiæ gloriose benedictatis DEI in sanctis, & quam excellens magnitudo virtutis divina erga nos, qui credimus. Eph. i. 17. seqq.

P.P. S. d. Sigill. Rost. rat. Academia Rostochiensis A. CHRISTI 1699. d. 28 Maji.

essentia Patris, quæ Patere est, ad Filium trahi
 quæ Deus est. Ita verò suâ cadit causâ ratio, ne
 strepere mysterium S. S. Trinitatis opus habe
 adversari pronunciet, velut rationis inde us
 lis reddatur. Atq; ego ceu Philolophiæ ama
 um, cum medicus sim, principia per vestigans,
 culas istas, quibus in contrarium nituntur
 lui, quò magis infensas nobis illas esse depr
 ipsâ naturâ nostrâ, quæ corruptionem in se pa
 suis propendente. Quibus jam cum nihil pon
 natur, infirmitate ubiq; elucescente, non est
 tias vel quicquam moretur pius animus, sed
 causæ quæ prorsus desperatæ, contra Scripturam
 talemur ergò nobis de tantâ luce, quâ nos
 triumphare voluit Spiritus Sanctus per script
 eâ quâ fas est pietate immensum id benefici
 DEUM, sed ante oculos DEI versamur, verâ
 fratri. Gaudeamus ex omni pectore, quod
 in JESU CHRISTO per Spiritum Sanctum co
 rerum omnium Dominus, in quo vivimus, n
 XVII. 28. Hujus rei magnitudinem, quâ nost
 satis animo aut complecti potest, aut enuncia
 re novit, ut veritatem etiam cum fide conjung
 vivit, nihil sibi metuens ab incursione mali, ta
 tum & habitaculum. Quàm jucundè non
 minis sui agnitionem, quæ fidem sibi habet co
 one gratiæ suæ: *Protegam eum*, inquit Ps. 91. 14, *quæ
 vocat me, & exaudiam eum*. Annon destitutus unqu
 fidelis, aut frustra Deum intelligere? Imò verò e
 per nos, ut sensum etiam ejus habeamus certum
 qui datus est nobis Rom V. 5 Hoc pignus, hoc ce
 circummunita est fides nostra. ut in omnes part
 at certitudo salutis nostræ. Neq; enim pignus est
 lum otiosum & insensibile in nobis, sed vivum
 semper fidei motus excitandos & inflammandos
 valeat, sicut pignus & sigillum, cui fiunt, et
 currere debent, ut certus rei acceptæ ita
 voluptatis est, has animo iurare cogitationes!
 ti, qui procedit ipse ut aternus Amor à Patre &

amen tota,
 tum inter
 rorsus sibi
 odo inuti
 e naturali
 m ratiun
 rsequi vo
 de etiam
 n scrupulis
 ppido cer
 odi minu
 as judicet,
 gere. Gra
 tenebris
 noscamus
 non extra
 ne collu
 nostrum
 vi est ipse
 mus Act.
 icitas, quis
 qui since
 ritate DEL
 unimen
 pulat no
 promissi
 meum, in
 esse verè
 r DEL su
 iritum S,
 firmata &
 imè pate
 nis aut sigil
 id omnes
 nostrum
 enus in
 D quantæ
 is pigno
 modo nos
 odio

